

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1939 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1939/40 av utgifterna för kapitalinvestering i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(4:e avd.)

Postverket.

1:o) **Inköp av inventarier för postverkets behov.** Uti propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t i avseende å kapitalinvesteringar för postverket (punkt 1, sid. 3—6, av det vid propositionen under rubrik »Kapitalbudgeten, Bil. 4» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1939) föreslagit riksdagen att till inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,250,000 kronor.

Enligt generalpoststyrelsens av departementschefen förordade förslag skulle förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med ett från 975,000 till 1,250,000 kronor förhöjt belopp. Det äskade beloppet fördelar sig på olika poster i enlighet med efterföljande sammanställning, i vilken för jämförelse även medtagits de för nu löpande budgetår beräknade beloppen.

Centralupphandling av inventarier, som tillhandahållas från postverkets persedelförråd och andra postverkets förråd	1938/39 Kronor	1939/40 Kronor
Tillverkning av inventarier å postverkets verkstad	170,000	250,000
Maskinuppsättning vid postverkets mekaniska verkstad, garageverkstad, frimärkstryckeri och blankettryckeri med bokbinderi	120,000	150,000
Inventarier för postgironörelsens behov	140,000	105,000
Inventarier för distrikts- och lokalförvaltningarna	60,000	255,000
Postdiligenser och plogmateriel m. m.	205,000	175,000
Andra motorfordon än postdiligenser	165,000	180,000
	115,000	135,000
Summa kronor	975,000	1,250,000.

Den föreslagna anslagsökningen sammanhänger med, bland annat, den sedan några år tillbaka pågående starka ökningen av posttrafiken ävensom behovet av utrustning för det utvidgade postgirokontoret i Stockholm. Under erinran härom får utskottet, med tillstyrkande av förslaget, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,250,000 kronor.

2:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Sandviken.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, sid. 6 och 7) föreslagit riksdagen att till om- och tillbyggnad av posthuset i Sandviken för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 108,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 275 (sid. 170—173) framställda förslag upptog 1938 års riksdag å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 ett förskottsanslag av 108,000 kronor för om- och tillbyggnad av posthuset i Sandviken. De erforderliga medlen för dessa byggnadsarbeten, vilka befunnits icke lämpligen böra ytterligare uppskjutas, föreslås nu skola anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Utskottet.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *om- och tillbyggnad av posthuset i Sandviken* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 108,000 kronor.

3:o) **Posthusbyggnad i Kalmar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, sid. 7—10) föreslagit riksdagen att till posthusbyggnad i Kalmar för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 775,000 kronor.

Departementschefen har beträffande behovet av nya lokaler för postkontoret i Kalmar anfört bland annat följande.

Postkontoret i Kalmar, vars lokaler sedan den 1 oktober 1901 äro inrymda i en riksbanken tillhörig byggnad, är såsom av den lämnade redogörelsen framgår till följd av den under senare tider starkt stegrade poströrelsen i behov av ökade lokaler. Kravet på ökat utrymme gör sig gällande på de flesta av postkontorets avdelningar men framträder i särskilt hög grad i fråga om allmänhetens avdelning i kassaexpeditionen. Riksdagens revisorer hava också redan år 1929 vid besök i Kalmar funnit postkontorets utrymmen vara otillräckliga. Under år 1941 behöva därjämte telegrafverkets i samma fastighet belägna lokaler ökas för anordnande av en automatstation, och enligt vad i ärendet upplysts kan detta lokalbehov lämpligen tillgodoses genom att telegrafverket får disponera de nu till postkontoret upplåtna lokalerna.

Postkontorets lokalfråga föreslås skola lösas genom uppförande av en nybyggnad. Den nya byggnaden, för vilken erforderlig tomt jämlikt beslut av 1938 års riksdag förvärvat för en kostnad av 61,800 kronor, är avsedd att uppföras av sten i tre våningar samt beräknas draga en kostnad av 775,000 kronor. De årliga hyresinkomsterna beräknas till omkring 7.4 procent av den totala anläggningskostnaden eller till i runt tal 62,000 kronor,

varav cirka 30,400 kronor belöpa å de lokaler, som äro avsedda att disponeras för postkontoret.

Utskottet, som tillstyrker, att de för ifrågavarande byggnadsföretag beräknade medlen nu i sin helhet anvisas, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *posthusbyggnad i Kalmar* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 775,000 kronor.

4:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Umeå.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, sid. 10—16) om anvisande av ett anslag å 327,500 kronor för om- och tillbyggnad av posthuset i Umeå kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom
anmäles.

5:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Kristinehamn.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, sid 16—21) föreslagit riksdagen att till om- och tillbyggnad av posthuset i Kristinehamn för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 468,600 kronor.

Postkontoret i Kristinehamn — vilket sedan år 1927 är inrymt i en postverket tillhörig byggnad, belägen i hörnet av Kungsgatan och Broängsgatan samt uppförd i en våning med frontespis — förfogar för närvarande över ett lokalutrymme, utgörande i runt tal hälften av det utrymme, som i medeltal disponeras av postkontor av den klass, varom här är fråga. Enligt vad som framgår av utredningen, är det endast med svårighet, som posttrafiken kan inom tillgängligt utrymme behörigen avvecklas.

Även telegrafverket har befunnits vara i behov av nya lokaler i Kristinehamn. Den nuvarande telefonstationen, vilken är inrymd i förhyrda lokaler, beräknas nämligen kunna bibehållas endast till utgången av den avtalade hyrestiden för stationslokalen eller till den 1 oktober 1941. För den nya telefonstationen måste med hänsyn till den för monteringen av stationsmaterielen erforderliga tiden nya lokaler vara tillgängliga omkring mitten av år 1940.

Genom den nu föreslagna om- och tillbyggnaden av posthuset skulle beredas såväl erforderliga ökade utrymmen för postkontoret som ändamålsenliga lokaler för den nya telefonstationen. Enligt förslaget, vars genomförande beräknats draga en kostnad av 468,600 kronor, skall det nuvarande posthuset breddas genom utflyttning av fasaden mot Kungsgatan i nästan hela dess längd något mer än en meter samt påbyggas, så att fullständig övervåning erhålles, varjämte i vinkel mot detta hus skall utefter Broängsgatan uppföras en tillbyggnad i två våningar med fullständig källarvåning.

Utskottet.

Den föreslagna om- och tillbyggnaden av det nuvarande posthuset i Kristinehamn synes ändamålsenligt tillgodose såväl postverkets som telegrafverkets behov av lokaler på ifrågavarande plats. Då de nya telefonstationslokaler enligt den i ärendet förebragta utredningen måste vara tillgängliga omkring mitten av år 1940, torde — på sätt Kungl. Maj:t föreslagit — de för om- och tillbyggnadsarbetena erforderliga anslagsmedlen i sin helhet böra anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *om- och tillbyggnad av posthuset i Kristinehamn* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 468,600 kronor.

6:o) **Inköp för postverkets räkning av ett tomtområde i Ulvsunda i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, sid. 21—30) föreslagit riksdagen att till inköp för postverkets räkning av ett tomtområde i Ulvsunda i Stockholm för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 260,000 kronor.

Det till inköp föreslagna tomtområdet är beläget i kvarteret Induktorn i Ulvsunda intill den tomt, som jämlikt beslut av 1938 års riksdag inköpts för uppförande av en flygteknisk försöksanstalt. Enligt ett mellan generalpoststyrelsen och Stockholms stads fastighetsnämnd upprättat köpekontrakt skulle området betinga ett pris av 20 kronor per kvadratmeter eller samma pris per kvadratmeter som nyssnämnda tomt. Å detta område skulle uppföras en verkstadsbyggnad, till vilken postverkets hela industriella verksamhet med undantag av frimärkstryckeriet skulle förläggas. Även postverkets blankett- och persedelförråd skulle inrymmas där.

Främst skulle inom den tillämnade verkstadsbyggnaden beredas lokaler för postverkets mekaniska verkstad. Denna verkstad, vilken är avsedd för tillverkning av olika för posttjänsten erforderliga inventarier och effekter, är sedan år 1922 inrymd i en postverket tillhörig fastighet å Södermalm i Stockholm, vilken på grund av sitt goda läge (i hörnet mellan S:t Pauls- och Ragvaldsgatorna) förutsattes kunna avyttras till ett för statsverket fördelaktigt pris. De å denna fastighet förefintliga byggnaderna, vilka från början icke varit avsedda för det ändamål, vartill de nu användas och därför icke heller kunnat erhålla en för den nuvarande användningen lämplig disposition, beräknas inom kort bliva otillräckliga på grund av verkstadsrörelsens alltjämt fortgående utveckling.

I den nya verkstadsbyggnaden skulle även beredas lokaler för postverkets garageverkstad, vilken för närvarande är inrymd i centralposthusets källarvåning. De härigenom ledigblivna lokalerna avses skola användas såsom garage, varefter det icke vidare skulle bliva erforderligt att, på sätt nu sker, förhyra garageutrymmen ute i staden.

Vidare skulle postverkets tryckeri (blankettryckeri och därmed förenat bokbinderi) förflyttas från sina numera otillräckliga lokaler i centralposthuset till den nya byggnaden. Härigenom och genom överflyttning även av

postverkets blankett- och persedelförråd skulle inom centralposthuset — beträffande vilket alla möjligheter till om- eller tillbyggnad i stort sett redan för ett tiotal år sedan tillvaratagits — tjänliga utrymmen bliva disponibla för erforderlig utökning icke blott av det i centralposthuset inrymda postkontorets lokaler utan jämväl av generalpoststyrelsens lokaler. Enligt vad generalpoststyrelsen framhållit skulle på detta sätt sannolikt förhvarande av lokaler för styrelsens egen räkning för avsevärd tid kunna helt undvikas.

I betraktande av den i ärendet förebragta utredningen anser sig utskottet böra tillstyrka förevarande förslag om inköp av tomt i Ulvsunda för en tillämnad verkstadsbyggnad för postverket. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *inköp för postverkets räkning av ett tomtområde i Ulvsunda i Stockholm* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 260,000 kronor.

7:o) **Inköp av tomt för postkontoret i Borås.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, sid. 30 och 31) om beräkning av ett anslag på 690,000 kronor till inköp av tomt för postkontoret i Borås — i vilket avseende särskild proposition förebådats — kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

8:o) **Inköp för postverkets räkning av fastigheter.** Kungl. Maj:t har (punkt 8, sid. 31 och 32) föreslagit riksdagen att till inköp för postverkets räkning av fastigheter, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avvaktan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Till inköp för postverkets räkning av fastigheter, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avvaktan på särskilt riksdagsbeslut, hava alltsedan år 1920 medel funnits tillgängliga. Senast har för ändamålet anslag beviljats för budgetåret 1937/38 med 70,000 kronor. Å detta anslag kvarstod vid ingången av budgetåret 1938/39 ett odisponerat belopp av 147,000 kronor. Då i regel omkring 200,000 kronor årligen plägar stå till förfogande för ifrågavarande ändamål, anses ytterligare 50,000 kronor behöva anvisas för ändamålet å riksstaten för nästa budgetår.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *inköp för postverkets räkning av fastigheter*, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avvaktan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Telegrafverket.

9:o) **Telefonstationsbyggnad i Mälarhöjden i Stockholm. Telefonstationsbyggnad i Örby i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkterna 9 och 10, sid. 33 och 34) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1939/40 såsom reservationsanslag anvisa *dels* till telefonstationsbyggnad i Mälarhöjden i Stockholm 163,000 kronor, *dels ock* till telefonstationsbyggnad i Örby i Stockholm 186,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 275 framställda förslag upptog 1938 års riksdag å beredskapsstat för innevarande budgetår, såvitt nu är i fråga, såsom förskottsanslag *dels* 163,000 kronor för telefonstationsbyggnad i Mälarhöjden i Stockholm, *dels ock* 186,000 för telefonstationsbyggnad i Örby i Stockholm. De erforderliga medlen för dessa byggnadsföretag, vilka befunnits icke lämpligen böra ytterligare uppskjutas, föreslås nu skola anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1939/40 såsom reservationsanslag anvisa

a) till *telefonstationsbyggnad i Mälarhöjden i Stockholm* 163,000 kronor;

b) till *telefonstationsbyggnad i Örby i Stockholm* 186,000 kronor.

10:o) **Telefonstationsbyggnad i Ängby i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, sid. 35 och 36) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Ängby i Stockholm för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 148,000 kronor.

För tillgodoseende av behovet av lokaler för en tilltänkt automatisk telefonstation i Ängby — vilken enligt den för automatisering av Stockholms telefonnät uppgjorda planen skall vara färdig att tagas i bruk i början av år 1941 — skulle enligt förevarande förslag å en i kvarteret Ängbyskolan inom Norra Ängby belägen tomt, vartill tomträtt upplåtes av Stockholms stad, uppföras en nybyggnad av tegel i två våningar samt källarvåning för en beräknad kostnad av 148,000 kronor. Den nya automatstationen är avsedd att ersätta de nuvarande telefonstationerna i Ängby och Bromma kyrka, vilka båda äro inrymda i förhyrda lokaler.

Utskottet.

Ifrågavarande stationsbyggnad ingår som ett led i den för automatisering av Stockholms telefonnät uppgjorda planen men anses även behövlig för avlastning av närtrafikstationen i Stockholm.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Ängby i Stockholm* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 148,000 kronor.

11:o) **Påbyggnad av telefonstationsbyggnaden å Kungsholmen i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, sid. 37 och 38) föreslagit riksdagen att till påbyggnad av telefonstationsbyggnaden å Kungsholmen i Stockholm för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 83,500 kronor.

Kungsholmens automatiska telefonstation, vilken är inrymd i en telegrafverket tillhörig fastighet samt betjäna stadsdelen Kungsholmen med Kristinebergs- och Fredhällsområdena ävensom stadsdelarna Lilla och Stora Essingen, beräknas vara fullt tagen i anspråk i mitten av år 1940. Vid denna tid måste alltså stationens kapacitet hava ökats. För detta ändamål skulle nuvarande stationsbyggnaden påbyggas med en våning. Kostnaderna för denna påbyggnad hava beräknats till 83,500 kronor.

Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *påbyggnad av telefonstationsbyggnaden å Kungsholmen i Stockholm* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 83,500 kronor.

12:o) **Telefonstationsbyggnad i Skellefteå.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, sid. 38) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Skellefteå för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Till ifrågavarande byggnadsföretag, som beräknats draga en kostnad av 331,000 kronor, har för nu löpande budgetår anvisats ett begynnelseanslag å 131,000 kronor. Förslag framlägges nu om anvisande av resterande anslagsbelopp, 200,000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att det av Kungl. Maj:t äskade beloppet beviljas för slutförande av ifrågavarande byggnadsföretag. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Skellefteå* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

13:o) **Telefonstationsbyggnad i Mölndal.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, sid. 39 och 40) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Mölndal för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

Enligt förevarande förslag, som avser beredande av lokaler för en planerad automatisk telefonstation i Mölndal, skulle för ändamålet inköpas en

tomt av Göteborgs stad för en köpeskilling av i runt tal 15,000 kronor, motsvarande ett pris av 8 kronor per kvadratmeter, och å denna tomt, vilken är belägen vid korsningen av Knarrhögsgatan och Borgaregatan, uppföras en stationsbyggnad av tegel i en våning jämte källarvåning för en beräknad kostnad av 115,000 kronor. Genom den nya automatstationen, vilken skall ersätta den nuvarande till förhyrda lokaler förlagda växelstationen i Mölndal, avses att åvägabringa en behövlig avlastning från landsstationen i Göteborg.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Mölndal* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

14:o) **Telefonstationsbyggnad i Sävedalen.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, sid. 40—43) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Sävedalen för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 94,200 kronor.

För en tilltänkt automatisk telefonstation i Sävedalen invid Göteborg skulle enligt föreliggande förslag inköpas en tomt av Göteborgs stad för en köpeskilling av i runt tal 6,200 kronor, motsvarande ett pris av 10 kronor per kvadratmeter, och å denna tomt uppföras en stationsbyggnad i en våning jämte källarvåning för en beräknad kostnad av 88,000 kronor. Automatiseringen av Sävedalens telefonstation, vilken för närvarande är inrymd i förhyrda lokaler, är — i likhet med vad som gäller beträffande den under nästföregående punkt berörda telefonstationen i Mölndal — motiverad med hänsyn till nödvändigheten att åvägabringa avlastning från landsstationen i Göteborg.

Utskottet. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Sävedalen* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 94,200 kronor.

15:o) **Telefonstationsbyggnad i Klippan.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, sid. 43—45) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Klippan för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 290,000 kronor.

Den till uppförande föreslagna telefonstationsbyggnaden, inom vilken även lokaler skola beredas för postkontoret på platsen och för vilken erforderligt tomtområde jämlikt medgivande av Kungl. Maj:t inköpts för en köpeskilling av i runt tal 9,000 kronor, är avsedd att uppföras av tegel i två våningar jämte källarvåning samt beräknas jämte ett friliggande garage draga en kostnad av 290,000 kronor.

Departementschefen har beträffande behovet av den nya byggnaden an-
fört följande.

Av den lämnade utredningen synes framgå, att telefon- och telegrafstationen i Klippan är i behov av större och mera ändamålsenliga lokaler. Stationsutrustningen är därjämte i behov av ombyggnad och modernisering, enär den nuvarande materielen är gammal och försliten. Då gällande hyreskontrakt för stationslokalerna utgår den 1 oktober 1941 och då modern stationsutrustning, för vilken nya lokaler erfordras, vid denna tidpunkt måste finnas färdig, kräves att de nya lokalerna äro tillgängliga senast under mitten av år 1940 för inmontering av stationsmaterielen. Generalpoststyrelsen har förklarat sig villig att vid det för postverkets lokaler i Klippan gällande hyreskontraktets utgång den 1 oktober 1941 förhyra lokaler i den av telegrafstyrelsen föreslagna byggnaden.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Klippan* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 290,000 kronor.

16:o) **Telefonstationsbyggnad i Piteå.** Kungl. Maj:t har (punkt 17, sid. 45—47) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Piteå för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 265,000 kronor.

Telefonstationen i Piteå är för närvarande inrymd i förhyrda lokaler. Förhandlingar rörande förlängning av hyreskontraktet, vilket gäller till den 1 oktober 1941, hava icke lett till något resultat. På grund härav måste ny stationsutrustning, som eljest skulle ha blivit erforderlig under 1943, vara inmonterad i nya lokaler redan den 1 oktober 1941. De nya lokalerna föreslås skola beredas genom uppförande av en telefonstationsbyggnad i två våningar jämte källarvåning för en beräknad kostnad av 265,000 kronor. Den föreslagna byggnaden är avsedd att uppföras å en vid Lillbro- och Sundsgatorna belägen tomt, som jämlikt medgivande av Kungl. Maj:t inköpts för ändamålet för en köpeskilling av 5,000 kronor. Byggnaden har planerats sålunda, att postverket, vars nuvarande, förhyrda lokaler beräknas vara tillräckliga för en avsevärd tid, skall vid behov kunna beredas lokaler i en tillbyggnad.

Arbetet med den föreslagna byggnaden måste — med hänsyn till den tid som åtgår för montering av den nya stationen — vara slutfört under senare hälften av 1940. De för byggnadsföretaget erforderliga anslagsmedlen torde därför böra i sin helhet anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Piteå* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 265,000 kronor.

17:o) **Tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Uppsala m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, sid. 47—50) föreslagit riksdagen att dels för tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Uppsala m. m. för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 645,000 kronor, dels ock medgiva, att för gäldande av fastställt lösenbelopp för en del av tomten nr 10 i kvarteret Draken i Uppsala må tagas i anspråk erforderligt belopp av reservationsanslaget till inköp och bebyggande för telegrafverkets räkning av fastigheter.

För tillgodoseende av behovet av lokaler för en planerad automatisk telefonstation i Uppsala — vilken beräknas behöva tagas i bruk vid mitten av år 1942 — skulle enligt förevarande förslag uppföras en tillbyggnad till den nuvarande stationsbyggnaden för en kostnad av 415,000 kronor, vilket belopp med hänsyn till den för montering av den nya stationen erforderliga tiden anses böra i sin helhet anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Härjämte begäras 230,000 kronor för gäldande av köpeskillingen för en tomt, som jämlikt beslut av 1938 års riksdag inköpts för att användas för den nu föreslagna tillbyggnaden.

Beträffande ett för tillbyggnaden ytterligare erforderligt, mellan nyssnämnda tomt och den nuvarande stationsfastigheten beläget område, vilket avses skola inlösas jämlikt stadgandet i 26 § stadsplanelagen, föreslås däremot, att medel till lösenbeloppets gäldande skola få utgå från anslaget till inköp och bebyggande för telegrafverkets räkning av fastigheter.

Utskottet.

Med tillstyrkande av vad sålunda föreslagits, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för *tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Uppsala m. m.* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 645,000 kronor;

b) medgiva, att för gäldande av fastställt lösenbelopp för en del av tomten nr 10 i kvarteret Draken i Uppsala må tagas i anspråk erforderligt belopp av reservationsanslaget till inköp och bebyggande för telegrafverkets räkning av fastigheter.

18:o) **Telefonstationsbyggnad i Ronneby.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, sid 50—52) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Ronneby för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 275,000 kronor.

Den nuvarande telefonstationen i Ronneby, vilken är inrymd i förhyrda lokaler, upplåtna genom ett till den 1 oktober 1942 gällande kontrakt, beräknas vid hyrestidens utgång behöva utbytas mot en ny station med tidsenlig utrustning. Den nya stationen har befunnits böra inrymmas i en telegrafverket tillhörig byggnad. Den sålunda planerade stationsbyggnaden, för vilken erforderligt tomtområde jämlikt medgivande av Kungl. Maj:t inköpts för en köpeskillning av 15,850 kronor, avses skola innehålla lokaler jämväl för

postkontoret på platsen samt beräknas draga en kostnad av 275,000 kronor. Då postverket, som uppsagts till avflyttning från de nuvarande postkontorslokalerna snarast möjligt, är i behov av nya lokaler till senast den 1 oktober 1940, föreslås de för den nya stationsbyggnaden erforderliga medlen skola i sin helhet anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Ronneby* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 275,000 kronor.

19:o) **Tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Västerås.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, sid. 53—55) föreslagit riksdagen att för tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Västerås för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 225,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Den föreslagna tillbyggnaden till telefonstationsbyggnaden i Västerås erfordras såväl för möjliggörande av utvidgning av telefonstationen för omläggning till automatisk drift som för utökning av postkontorslokalerna. Vad verksstyrelserna därutinnan anfört synes giva vid handen, att lokalbehoven böra snarast tillgodoses.

Enligt det föreliggande, av professorn E. Lallerstedt utarbetade förslaget, mot vilket byggnadsstyrelsen icke haft något att erinra, skulle ifrågavarande tillbyggnad utföras i tre våningar jämte källare för en beräknad kostnad av 250,000 kronor. Enligt telegrafstyrelsens förslag skulle härav ett belopp å 25,000 kronor — motsvarande värdet av ett å byggnadstomten befintligt trähus, som måste rivs — utgå av förnyelsefondsmedel och återstoden eller 225,000 kronor anvisas å riksstaten. Då vad sålunda i olika hänseenden föreslagits icke synes giva anledning till erinran, tillstyrker jag bifall till telegrafstyrelsens förevarande framställning.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må för *tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Västerås* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 225,000 kronor.

20:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Saltsjöbaden.** Kungl. Maj:t har (punkt 21, sid. 55—57) föreslagit riksdagen att till inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Saltsjöbaden för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 16,000 kronor.

Enligt den för automatisering av telefonnätet inom Stockholms förorter uppgjorda planen är automatiseringen av telefonstationen i Saltsjöbaden, vilken för närvarande är inrymd i förhyrda lokaler, avsedd att äga rum under år 1943. Den nya stationen anses böra inrymmas i en telegrafverket tillhö-

rig byggnad. Erforderligt tomtområde för den nya stationsbyggnaden skulle enligt förevarande förslag beredas genom inköp av tomten nr 1 i kvarteret Tallen i Saltsjöbadens köping för en köpeskilling av i runt tal 16,000 kronor, motsvarande ett pris av 6 kronor per kvadratmeter.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Saltsjöbaden* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 16,000 kronor.

21:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Lund.** Kungl. Maj:t har (punkt 22, sid. 57 och 58) föreslagit riksdagen att till inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Lund för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 66,000 kronor.

Den nuvarande telefonstationen i Lund beräknas snart vara fullbelagd. Erforderligt utrymme för den nya telefonstationen avses skola beredas genom en tillbyggnad till den nuvarande, vid Lilla Gråbrödersgatan belägna stationsbyggnaden, vilken uppfördes under åren 1912—1914 samt inrymmer lokaler jämväl för postkontoret på platsen. För tillbyggnaden, genom vilken även skulle beredas möjlighet till utvidgning av postverkets lokaler, har redan, jämlikt medgivande av Kungl. Maj:t, inköpts den till nuvarande stationsfastigheten gränsande tomten nr 11 i Kvarteret Glädjen för en köpeskilling av 39,500 kronor. För ändamålet ytterligare erforderlig mark föreslås nu skola beredas genom förvärv av den omedelbart intill nuvarande stationsfastigheten belägna tomten nr 8 i samma kvarter för en köpeskilling av 66,000 kronor, motsvarande ett pris av 131 kronor 32 öre per kvadratmeter reglerad tomtyta. Tomterna i kvarteret Altona, vilket kvarter är beläget på motsatta sidan av Lilla Gråbrödersgatan, hava åsatts ett taxeringsvärde av 100 kronor per kvadratmeter.

Utskottet. Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag ej givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Lund* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 66,000 kronor.

22:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomter i Trollhättan.** Kungl. Maj:t har (punkt 23, sid. 58—60) föreslagit riksdagen att till inköp för telegrafverkets räkning av tomter i Trollhättan för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Förevarande förslag avser beredande av erforderlig mark för en tillämnad telefonstationsbyggnad i Trollhättan. För ändamålet skulle från Trollhättans stad inköpas ett vid Österlånggatan och Karl Johans Torg beläget tomtom-

råde för en köpeskilling av 60,000 kronor, motsvarande ett pris av cirka 40 kronor per kvadratmeter. Den nya byggnaden är även avsedd att inrymma lokaler för postkontoret på platsen, vilket för närvarande, liksom telefonstationen, är inrymt i förhyrda lokaler.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av tomter i Trollhättan* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

23:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Ystad.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 24, sid 60 och 61) om inköp för en köpeskilling av i runt tal 12,300 kronor, motsvarande ett pris av 3 kronor per kvadratmeter, av erforderlig tomt för uppförande framdeles av en till 50,000 kronor kostnadsberäknad förråds- och garagebyggnad för telegrafverket i Ystad hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Ystad* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 12,300 kronor.

24:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av mark för ny kustradiostation på västkusten.** Kungl. Maj:t har (punkt 25, sid. 61—63) föreslagit riksdagen att till inköp för telegrafverkets räkning av mark för ny kustradiostation på västkusten för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

Med hänsyn till utvecklingen å radioteknikens område samt de ökade kraven från rederinäringen på snabba och säkra förbindelser med fartyg, var de än befinna sig på haven, har det befunnits nödvändigt att ersätta den nuvarande kustradiostationen vid Göteborg med en ny station, belägen å en ur radioteknisk synpunkt lämplig plats. Enligt förevarande förslag skulle erforderlig mark för sändarstationen, vilken för närvarande är belägen vid Nya Varvet, beredas genom förvärv av ett område om ungefär 24 hektar i Vallda socken av Hallands län för en köpeskilling av i runt tal 70,000 kronor, medan för mottagarestationen, vilken nu är förlagd till Kungsbacka, skulle inköpas ett område om cirka 17.5 hektar i Onsala socken av samma län för ett pris av i runt tal 65,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av mark för ny kustradiostation på västkusten* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

25:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av mark för rundradiostation i Halmstad.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, sid. 63) — enligt vilket skulle för ett pris av i runt tal 23,000 kronor, motsvarande 1 krona 50 öre per kvadratmeter, inköpas erforderlig tomt för uppförande av en statlig rundradiostation i Halmstad i stället för den nuvarande privata rundradiostationen därstädes — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av mark för rundradiostation i Halmstad* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 23,000 kronor.

26:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, sid. 63—68) om anvisande av ett anslag å 32,200,000 kronor till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

Statens järnvägar.

27:o) **Utvidgning av spårsystemet vid Hagalund övre.** Kungl. Maj:t har (punkt 28, sid. 69 och 70) föreslagit riksdagen att till utvidgning av spårsystemet vid Hagalund övre för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 325,000 kronor.

Av utredning i ärendet framgår, att det nuvarande spårsystemet å Hagalunds övre bangård, där uppställning m. m. av de Stockholm C berörande långväga personförande tågen äger rum, i och med ökningen av antalet tidtabellsenliga tåg under de senare åren blivit otillräckligt samt att detta förhållande, som framträtt särskilt starkt vid de stora helgerna, då trafiken visar en år från år alltmer markerad ansvällning, många gånger givit anledning till svåra tågförseningar för de från Stockholm C utgående tågen. Järnvägsstyrelsen har därför ansett det oundgängligt, att åtgärder snarast möjligt vidtagas i syfte att åstadkomma erforderlig utvidgning av spårsystemet vid Hagalund övre. Denna utvidgning beräknas draga en sammanlagd kostnad av 325,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *utvidgning av spårsystemet vid Hagalund övre* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 325,000 kronor.

28:o) **Utvidgning av spårsystemet vid Göteborgs centralstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 29, sid. 70 och 71) föreslagit riksdagen att till utvidgning

av spårsystemet vid Göteborgs centralstation för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 125,000 kronor.

Å riksstaten för budgetåret 1937/38 och förnyelsefondsstaten för år 1937 anvisades sammanlagt 600,000 kronor för anordnande av två nya plattformsspår jämte tillhörande plattformar vid Göteborgs centralstation. Den nu föreslagna utvidgningen, vilken beräknas draga en kostnad av 125,000 kronor, avser spår för tomvagnssätt, och behovet av dessa spår liksom av nyssnämnda plattformsspår hänför sig till den starkt ökade persontrafiken och den ytterligare stegring av tågfrekvensen i Göteborg, som väntas uppstå efter färdigställandet av elektrifieringarna å Bohusbanan och Bergslagsbanan.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *utvidgning av spårsystemet vid Göteborgs centralstation* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 125,000 kronor.

29:o) **Gångbroar och gångtunnlar.** Under erinran, att riksdagen till gångbroar och gångtunnlar — vilka anordningar äro av stor betydelse för trafiksäkerheten, särskilt vid bangårdar med stark tåg- och persontrafik — för vart och ett av budgetåren 1937/38 och 1938/39 anvisat samma belopp som det nu äskade, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, sid. 71) hemställa,

att riksdagen må till *gångbroar och gångtunnlar* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

30:o) **Dubbelspåransläggning mellan Göteborg och Almedal.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, sid. 71 och 72) föreslagit riksdagen att till dubbelspåransläggning mellan Göteborg och Almedal för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 105,000 kronor.

Till dubbelspåransläggning mellan Göteborg och Almedal, vilken anläggning beräknats draga en sammanlagd kostnad av 750,000 kronor, anvisades å riksstaten för budgetåret 1936/37 ett anslag av 650,000 kronor. Återstoden av nämnda kostnadssumma eller 100,000 kronor förutsattes skola utgå av statens järnvägars förnyelsefondsmedel. I anledning av de stegringar av materialpriser och arbetslöner, som inträffat efter uppgörandet av de för 1936 års riksdag framlagda beräkningarna rörande kostnaderna för ifrågavarande anläggning, begäres nu tilläggsanslag till anläggningen med 105,000 kronor.

Det nu begärda, av stegrade materialpriser och arbetslöner betingade tilläggsanslaget torde böra anvisas med av Kungl. Maj:t äskat belopp. Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *dubbelspårsanläggning mellan Göteborg och Almedal* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 105,000 kronor.

31:o) **Fortsatt anläggning av dubbelspår.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, sid. 72—82) föreslagit riksdagen att till fortsatt anläggning av dubbelspår för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har hemställt om anslag med 3,000,000 kronor dels till fortsättning av de pågående arbetena för ett blivande dubbelspår mellan Järna och Katrineholm jämte vissa andra arbeten, dels ock för påbörjande av arbeten för ett successivt utbyggande av linjerna Stockholm—Göteborg och Malmö—Katrineholm till genomgående dubbelspår. De för utbyggnad avsedda sträckorna omfatta sammanlagt 570 km. Dubbelspårsbyggnaderna skulle utföras under en tidrymd av omkring 20 år samt betinga en sammanlagd kostnad av, approximativt beräknat, 125 miljoner kronor. Den genomsnittliga investeringen per år skulle sålunda bliva 6 à 7 miljoner kronor. Arbetena äro avsedda att i huvudsak utföras under tider, då konjunkturförhållandena anses betinga särskilda statliga åtgärder för ökning av arbetstillgången. Med hänsyn till programmets omfattning finner emellertid järnvägsstyrelsen, att arbetena även under tider, då de ekonomiska förhållandena icke motivera särskilda åtgärder för motverkande av arbetslösheten, böra bedrivas i något större omfattning än som skett under de senast förflutna åren. Minimianslagen anses därför böra ligga väsentligt högre än nu utgående anslag för dubbelspårsbyggnader. För nästkommande budgetår hemställer styrelsen om ett anslag av 3 miljoner kronor, vilket styrelsen förutsätter skola helt avskrivas. Kostnaderna skulle sålunda icke komma att belasta den räntepliktiga delen av statens järnvägars fond. Även de för programmets genomförande erforderliga fortsatta anslagen förutsättas närmast skola omedelbart avskrivas, ehuru styrelsen givetvis på frågans nuvarande stadium icke med säkerhet kan uttala sig om de framtida förräntningsmöjligheterna.

Departementschefen erinrar att det påbörjade dubbelspåret mellan Järna och Katrineholm, måste om arbetena skola ha någon nyttoeffekt, bliva inom en relativt nära framtid färdigt och taget i bruk. Dessutom föreligger alltså jämt behovet att sysselsätta den vid anläggningarna anställda arbetskraften, vilken nu måst utökas med en kontingent arbetare, vilken sistlidna höst entledigats från elektrifieringsarbetena i Norrland och Bohuslän. I anslutning härtill anföres följande:

De omständigheter, som framkallat den nyss nämnda ökningen av arbetsstyrkan vid anläggningarna mellan Järna och Katrineholm, torde under de närmaste åren komma att göra sig gällande varje höst. Elektrifieringsarbetena å linjen Långsele—Boden, vartill jag i det följande hemställer om anvisande av anslag, kunna på grund av klimatförhållandena i huvudsak endast bedrivas under den varmare årstiden. För att icke behöva varje höst entlediga större delen av arbetsstyrkan och riskera att skingra den yrkesskickliga arbetarestam, som nu är samlad, torde det för

järnvägsstyrelsen vara önskvärt att kunna bereda de i statsbanornas tjänst äldre arbetarna någon sysselsättning även under vintern. Då givetvis även de förberedande arbetena för dubbelspårsanläggningarna icke kunna bedrivas helt oberoende av årstiderna, kan det för järnvägsstyrelsen vara fördelaktigt att äga möjligheten att sprida arbetsstyrkan över ett större arbetsområde, därest detta befinnes lägligt. Med hänsyn till dessa omständigheter har jag intet att invända mot att förberedande arbeten för dubbelspårsbyggnader påbörjas även å linjen Laxå—Gårdsjö, ävensom att kompletteringsarbetena å linjen Hallsberg—Östansjö snarast komma till utförande. Å andra sidan synas mig arbetena å dubbelspårsbyggnaderna icke för närvarande böra forceras. Jag förutsätter därför, att åt en mer eller mindre väsentlig del av de under vintern vid dubbelspårsarbetena sysselsatta arbetarna under sommaren beredes arbete vid elektrifieringsarbetena i Norrland, och att sålunda intagning av ny arbetskraft undvikas så långt det för arbetenas rationella bedrivande är möjligt. Vid sådant förhållande synes mig det av järnvägsstyrelsen äskade anslagsbeloppet, 3,000,000 kronor, kunna minskas till 2,500,000 kronor.

Huruvida sistnämnda belopp helt eller delvis bör avskrivnas kan betraktas som en lämplighetsfråga. Till de i det av järnvägsstyrelsen framlagda programmet innefattade dubbelspårsbyggnaderna hava av 1937 och 1938 års riksdagar anvisats sammanlagt 2,300,000 kronor. Under förutsättning att under förevarande punkt föreslaget belopp anvisas ävensom det belopp å 500,000 kronor, vilket jag har för avsikt att senare i dag föreslå skola anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår, skulle sammanlagt 5,300,000 kronor hava anvisats för ändamålet. Av detta belopp hava 2,300,000 kronor redan avskrivits. Chefen för finansdepartementet föreslår i annat sammanhang avskrivning av nyssnämnda belopp å 500,000 kronor, som begäres å tilläggsstat för innevarande budgetår, samt av 1,000,000 kronor av det under denna punkt föreslagna anslagsbeloppet. Inalles skulle avskrivningarna därmed uppgå till 3,800,000 kronor. Till räntepliktigt kapital skulle sålunda tillsvidare hänföras endast 1,500,000 kronor. En slutlig reglering av avskrivningsfrågan torde emellertid böra företagas först senare.

Här framlagda program till fortsatta dubbelspårsarbeten är som synes rätt vittomfattande. Det avser en fortgående utbyggnad av dubbelspår på linjerna Stockholm—Göteborg och Malmö—Katrineholm under omkring 20 år och på sträckor av sammanlagt 570 kilometer för en kostnad av omkring 125 miljoner kronor. Olägenheterna av att dessa huvudlinjer alltjämt på stora delar endast äro enkelspåriga ha framträtt alltmera kännbart allteftersom järnvägstrafiken och i all synnerhet trafiken på långdistanserna tilltagit. Fjärrgodstågen, som — i konkurrens med landsvägstrafiken — på senare tid utvecklats, ställa också ökade krav på banustrutningen. Av järnvägsstyrelsen har framhållits som ett av fackmännen ofta påtalat sakförhållande, att de svenska stambanlinjerna stå efter motsvarande trafikleder i utlandet där dubbelspår hörde till standardutrustningen för huvudlinjerna.

Nu framlagda plan till fortgående dubbelspårsarbeten är tvivelsutan att betrakta som ett betydelsefullt led i åtgärderna för vårt järnvägsväsendes anpassning efter teknikens framsteg. Nu närmast avses ett fortsättande av arbetena å dubbelspåret Järna—Katrineholm (86 km.) samt ett påbörjande

Utskottet

av motsvarande arbeten å linjen Laxå—Gårdsjö (23 km.), vartill skulle komma vissa kompletteringar å linjen Hallsberg—Östansjö (8 km.).

Bestämmande för den takt, vari arbetena framdeles böra bedrivas och det omfång varmed de överhuvud skola genomföras, måste självfallet främst bliva järnvägstrafikens utveckling, jämsides varmed dock också böra tagas i betraktande allmänna konjunktur- och arbetsmarknadssynpunkter. Men dessutom bör hållas i minnet att ett bland motiven för arbetenas igångsättning också varit att kunna underlätta avvecklingen av de vid tidigare banbyggnader sysselsätta järnvägsarbetarna.

Av nu begärda anslag å 2,500,000 kronor skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag 1,000,000 kronor omedelbart avskrivras. Detta förslag föranleder ingen erinran från utskottets sida. I vad mån sedermera skeende nyinvesteringar skola behöva omedelbart avskrivras lärer få prövas framdeles med tagen hänsyn främst till statsbanornas ekonomiska förmåga att bära deras förräntning.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet

att riksdagen må till *fortsatt anläggning av dubbelspår*
för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av
2,500,000 kronor.

32:o) **Rälsutbyten m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, sid. 82—84) föreslagit riksdagen att till rälsutbyten m. m. för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 4,200,000 kronor.

Utskottet.

Ökade krav på driftsäkerhet, tåghastighet, möjlighet att använda tyngre rullande materiel ävensom fordonens jämna gång hava gjort det nödvändigt att i betydande omfattning utbyta lättare spårmateriel mot tyngre. Därvid iakttages dock att utbytet sker i samband med att försliten räls måste ersättas. En del av kostnaderna för nyanskaffningen bestrides av denna anledning av förnyelsefondsmedel.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag att å kapitalbudgeten för rälsutbyten nu anvisas 4,200,000 kronor eller samma belopp som beviljades av 1938 års riksdag. Härvid förutsättes att från statens järnvägars förnyelsefond samtidigt ställes till förfogande 1,500,000 kronor.

Utskottet hemställer

att riksdagen må till *rälsutbyten m. m.* för budgetåret
1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 4,200,000 kronor.

33:o) **Diverse åtgärder för spårförstärkning.** Kungl. Maj:t har (punkt 34, sid. 84—87) föreslagit riksdagen att till diverse åtgärder för spårförstärkning för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har i ärendet anfört följande.

Enligt en vid 1937 års riksdag framlagd plan avsåg järnvägsstyrelsen att taga igen vad som under de senare åren eftersatts i fråga om kompletterings- och förbättringsarbeten, vilka normalt bort vidtagas samtidigt med skedd, delvis i samband med elektrifieringen stående ökning i tågtyngd, tåghastighet och tågantal. Samtidigt skulle siktas mot en höjning av största tåghastigheten till 100 kilometer i timmen.

Emellertid har, fortsätter järnvägsstyrelsen, under år 1938 frågan om spår- förstärkning kommit i ett förändrat läge i samband med de i ett senare sammanhang i styrelsens skrivelse omförmälda utredningsarbetena angående anskaffning för viss snälltågsdrift av elektrolok med större effekt än de nu använda.

Det har befunnits, att med diskuterad lokkonstruktion icke bör, vad dragkraften angår, möta några svårigheter att bringa upp tåghastigheten ytterligare ej oväsentligt över nyss angivna gräns. Avgörande är härvid huruvida banans tekniska standard med rimlig kostnad kan bringas upp till att möjliggöra angivna högre hastighet. Utredningarna ha givit vid handen, att denna fråga kan besvaras jakande vad huvudlinjerna i södra och mellersta Sverige angår, låt vara att kostnadssummorna bli väsentligt högre än de hittills diskuterade. Följande sammanställning avser ifrågavarande, nu återstående förstärkningsarbeten å linjerna Stockholm—Göteborg, Katrineholm—(Åby)—Malmö—Trelleborg samt Stockholm—Uppsala:

	Kronor
inläggning av makadamballast	cirka 12,000,000
komplettering av grusballast	» 900,000
kurvomläggningar	» 600,000
kurvjusteringar	» 650,000
komplettering av banvall och dräneringar	» 1,125,000
anordnande av tryckbankar	» 125,000
ny effektivare rälsbefästning	» 7,200,000

Summa kronor 22,600,000.

Rubrikerna komplettering av grusballast, komplettering av banvall och dräneringar samt anordnande av tryckbankar, med en sammanlagd kostnad av 2,150,000 kronor, avse arbeten, som under alla omständigheter borde utföras och därvid bekostas med trafikmedel och från vilka alltså kan bortses i detta sammanhang.

Departementschefen anför, bland annat, följande:

Genomförandet av de i järnvägsstyrelsens nu förevarande skrivelse angivna förstärkningsåtgärderna skulle draga en kostnad, som tillsammans med den i 1938 års statsverksproposition beräknade, uppgår till inemot 24,000,000 kronor eller nära 18,000,000 kronor mera än kostnaderna för det i fjolårets statsverksproposition framlagda programmet. Härav beräknar järnvägsstyrelsen 2,150,000 kronor tillhöra de normala underhållskostnaderna, som städse böra täckas med trafikmedel. Detta belopp ingår i de kostnader å 6,000,000 kronor, mot vilkas avförande som driftutgifter riksdagen vid behandling av ärendet år 1938 icke gjorde invändning. Överskjutande utgifter för det utvidgade programmet, eller i runt tal 18,000,000 kronor, har järnvägsstyrelsen funnit kunna upptagas såsom räntepliktigt kapital.

För nästa budgetår har medelsbehovet för arbeten enligt det utvidgade programmet beräknats till 1,600,000 kronor, varav 1,100,000 kronor skulle utgå av trafikmedel, medan återstoden eller 500,000 kronor skulle täckas med anslag å riksstaten.

En ökad tågastighet anser jag vara ett värdefullt led i åtgärderna för att sätta statens järnvägar i stånd att såväl i kvalitativt som i kvantitativt hänseende förbättra sina transportprestationer. Med hänsyn härtill och då den för den ifrågasatta hastighetsökningen erforderliga kapitalinvesteringen av järnvägsstyrelsen förutsättes i vanlig ordning kunna förräntas, har jag funnit mig böra tillstyrka bifall till järnvägsstyrelsens förslag.

Utskottet.

Järnvägstekniken har på senare tid — och i all synnerhet under de allra senaste åren — gjort storslagna framsteg, och fara kan föreligga för att vårt svenska järnvägsväsen kan komma alltför långt efter i utvecklingen om detta ej efterhand underkastas förnyelse. Ett visst dylikt moderniseringsarbete har dock alljämt pågått. Häri ha järnvägelektrifieringarna ingått som ett framträdande, under de senaste åren Norrland särskilt berörande led. Det därutöver föreliggande arbetsprogrammet avser i huvudsak de mera sydligt belägna huvudlinjerna och har som mål att kunna öka maximihastigheten för snälltågen från nuvarande 90 (95) till 120—125 km i timmen. Härför erfordras ej endast en kraftigare elektrisk loktyp — i vilket avseende en nykonstruktion redan föreligger, för vars beställning på försök utskottet under punkt 44:o tillstyrker anslag — utan även ett omfattande bantekniskt arbete. Förutom dubbelspårsarbeten och rälsutbyten, vilka arbeten avhandlats under de båda nästföregående punkterna, ingå i planen vissa rätt kapitalkrävande förstärkningar av banvallen, kurvvrätningar o. s. v.

Ett program för dessa bantekniska förbättringsarbeten har framlagts under nu förevarande punkt. Under erinran att arbetena äro avsedda att företagas allenast efterhand under en följd av år tillstyrker utskottet att till här avsedda diverse åtgärder för spår förstärkning m. m. nu anvisas det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 500,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *diverse åtgärder för spår förstärkning* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

34:o) **Skenfria vägkorsningar m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, sid. 87 och 88), som avser anvisande av samma belopp som för nu löpande budgetår beviljats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *skenfria vägkorsningar m. m.* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

35:o) **Utvidgning av tvättinrättningen vid Hagalund övre. Tillbyggnad till stationshuset i Malmö.** Kungl. Maj:t har (punkterna 36 och 37, sid. 88 och 89) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1939/40 såsom reservationsanslag anvisa *dels* till utvidgning av tvättinrättningen vid Hagalund övre

130,000 kronor; *dels ock* för tillbyggnad till stationshuset i Malmö 100,000 kronor.

Å beredskapsstat för innevarande budgetår har uppförts ett förskottsanslag å 130,000 kronor till utvidgning av tvättinrättningen vid Hagalund övre samt ett förskottsanslag av 100,000 kronor för tillbyggnad till stationshuset i Malmö.

Behovet av en utvidgning av nämnda tvättinrättning, vid vilken tvättas — förutom vissa arbetskläder och dylikt — sovvagnsutrustning och handdukar m. m. för personvagnarna, sammanhänger med den ökning av verksamheten, som följt med den under senare år starkt ökade persontrafiken.

Genom tillbyggnaden av stationshuset i Malmö avses skola beredas utrymme för en statens järnvägars resebyrå, vilken bland annat skall från den vanliga biljettexpeditionen, som är i trängande behov av arbetsavlastning, övertaga försäljningen av s. k. resebyrå- och kombinerade biljetter samt sovplatsbiljetter.

De erforderliga medlen för ifrågavarande två byggnadsföretag, vilka befunnits icke kunna ytterligare uppskjutas, föreslås nu skola anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må för budgetåret 1939/40 såsom reservationsanslag anvisa

a) till *utvidgning av tvättinrättningen vid Hagalund övre* 130,000 kronor;

b) för *tillbyggnad till stationshuset i Malmö* 100,000 kronor.

36:o) **Stationshus i Malung.** Kungl. Maj:t har (punkt 38, sid. 89 och 90) föreslagit riksdagen att till stationshus i Malung för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

Enligt förevarande förslag skulle det nuvarande stationshuset i Malung, vilket sedan länge varit i behov av utvidgning och modernisering, ersättas med ett nytt stationshus, inrymmande jämväl lokaler för postkontoret och telefonstationen å platsen, för vilka inrättningar lokaler för närvarande förhyras. Det nya stationshuset beräknas draga en kostnad av 285,000 kronor. Härav anses 105,000 kronor, motsvarande den beräknade kostnaden för den för statens järnvägar avsedda delen av byggnaden, böra bestridas av förnyelsefondsmedel, eftersom angivna del av byggnaden kommer att ersätta det nuvarande stationshuset. Medel för bestridande av det återstående kostnadsbeloppet, 180,000 kronor, föreslås skola beredas genom anvisande av anslag för ändamålet å kapitalbudgeten.

Utskottet. Utskottet hemställer i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag,

att riksdagen må till *stationshus i Malung* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

37:o) **Motion om statens järnvägars bostadsbestånd.** I en inom andra kammaren av herr *E. Gustafsson* i Bogla väckt motion, nr 78, har hemställts, att riksdagen må för budgetåret 1939/40 bevilja ett anslag av 200,000 kronor till ombyggnad och modernisering av tjänstebostäderna vid statens järnvägar.

Utskottet. Bostadsproblemen ha under de senaste åren tilldragit sig statsmakternas alldeles särskilda uppmärksamhet, och — med tanke jämväl på att kunna befrämja familjebildningen — göras alltjämt stora ansträngningar för att genom direkta statsanslag och låneunderstöd men också indirekt på annat sätt åstadkomma en önskvärd sanering av landets bostadsbestånd. Det är uppenbart att frågan om beskaffenheten av de bostäder, staten såsom arbetsgivare tillhandahåller sina anställda, härvid förtjänar alldeles särskilt beaktande.

Vad nu närmast statens järnvägar beträffar torde, enligt vad i motionen påvisas samt också av järnvägsstyrelsens egna uppgifter bekräftas, bostadsbeståndet inom detta verk icke kunna anses tillfredsställande. Det totala antalet bostadslägenheter vid statens järnvägar utgör 8,251. Av dessa äro icke mindre än 2,594 enrumslägenheter. Med avseende å sanitära anordningar, såsom vattenledning och avlopp samt tillgång till tvättstuga o. s. v., uppges många av lägenheterna ej fylla ens blygsamt ställda nutida anspråk.

Av 1917 års riksdag godkändes en plan avseende en ombyggnad av enrumslägenheterna vid statens järnvägar till tvårumslägenheter, varvid förutsattes ett årligt riksstatsanslag å 70,000 kronor samt därutöver 500,000 kronor årligen av förnyelsefondsmedel. Denna plan frångicks dock redan år 1921, då en järnvägsstyrelsens begäran om hemställan till 1921 års riksdag om fortsatt anvisande av bostadsbyggnadsanslag avstyrktes av departementschefen. Vad som under åren 1926—1938 anvisats till bostadssanering inskränker sig till ett årsbelopp från statens järnvägars förnyelsefond av 100,000—150,000 kronor, avsett för utvidgning av enrumslägenheter. För 1939 har på liknande sätt 150,000 kronor av förnyelsefondsmedel anvisats. Därmed kunna emellertid endast åstadkommas omkring 20—25 nya tvårumslägenheter och antalet enrumslägenheter uppgår såsom ovan nämnts alltjämt till över 2,500. Till upprustning i övrigt av bostadslägenheterna ha först år 1939 anvisats anslag, i det Kungl. Maj:t från statens järnvägars förnyelsefond — utom ovannämnda belopp av 150,000 kronor — ställt till förfogande 300,000 kronor för modernisering av bostadslägenheter.

Under nu angivna förhållanden synas skäl föreligga för att riksdagen gör en hänvändelse till Kungl. Maj:t i frågan, och utskottet får därför hemställa,

att riksdagen i anledning av motionen II: 78 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om övervägande av lämpliga åtgärder för vinnande av en snabbare förbättring av tjänstebostä-

derna vid statens järnvägar genom anlåtande av medel ur statens järnvägars förnyelsefond.

38:o) **Växel- och signalsäkerhetsanläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 39, sid. 91) föreslagit riksdagen att till växel- och signalsäkerhetsanläggningar för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Enligt av järnvägsstyrelsen i samband med anslagsäskandena till 1937 års riksdag framlagd plan beräknades för ett fortsatt utförande av växel- och signalsäkerhetsanläggningar i syfte att kunna nöjaktigt tillgodose de stegrade kraven på täta och snabba tågförbindelser utan eftersättande av trafiksäkerheten eller oproportionerlig ökning av driftkostnaderna komma att erfordras en medelsanvisning av 1,000,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1937/38—1941/42. I enlighet härmed har förevarande anslag under budgetåren 1937/38 och 1938/39 uppförts med nämnda belopp. Att anslaget för nästa budgetår kan begränsas till 500,000 kronor sammanhänger med att tidpunkten för vissa arbetens utförande på grund av förlängda leveranstider under senaste högkonjunktur kommit att något förskjutas.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

39:o) **Telefonledningar och kabelarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, sid. 92), som avser anvisande av samma belopp som för nu löpande budgetår beviljats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *telefonledningar och kabelarbeten* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

40:o) **Anläggningar för elektrisk tågdrift.** Kungl. Maj:t har (punkt 41, sid. 92—94) föreslagit riksdagen att till anläggningar för elektrisk tågdrift för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Förbrukningen av energi för elektrisk tågdrift har enligt vad järnvägsstyrelsen meddelat stigit oavbrutet och är nu 50—100 procent större än den från början beräknades bliva vid nuvarande tidpunkt. Denna kraftiga stegring i förbrukningen av elektrisk energi gör det enligt vad styrelsen vidare meddelat nödvändigt att förstärka omformaretrustningen. Vid valet mellan att antingen utbygga nuvarande omformarestationer eller ock anordna nya sådana har styrelsen stannat för det senare alternativet samt har till

motivering härav anført, att såväl spänningsförlusterna i ledningsnätet som riskerna för avbrott i trafiken bliva mindre, om strömtillförseln sker genom ett flertal mindre omformarestationer än om densamma äger rum över ett mindre antal sådana.

I enlighet härmed framlägges förslag om anordnande av en ny omformarestation invid Falköping. Denna beräknas betinga en kostnad av 400,000 kronor, vartill komma kostnaderna för två transportabla omformare med tillhoppa 600,000 kronor. Härjämte begäres ett belopp av 100,000 kronor till diverse kompletteringsarbeten vid de förut elektrifierade statsbanelinjerna. Sammanlagt skulle alltså anvisas ett belopp av 1,100,000 kronor.

Utskottet.

Det synes lämpligt, att den till följd av den kraftiga stegringen i förbrukningen av elektrisk energi erforderliga förstärkningen av omformareutrustningen tillgodoses genom en ny, med transportabla omformare utrustad omformarestation, förlagd till Falköping, där de berörda elektrifierade linjerna sammanlöpa. Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot att jämte det för omformarestationen beräknade beloppet, 1,000,000 kronor, anvisas ett belopp av 100,000 kronor till diverse kompletteringsarbeten, hemställer,

att riksdagen må till *anläggningar för elektrisk tågdrift* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

41:o) **Elektrifiering av banan Långsele—Boden.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, sid. 94—96) om beräknande av ett anslag på 8,000,000 kronor till elektrifiering av banan Långsele—Boden — i vilket avseende särskild proposition förebådats — kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

42:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** Kungl. Majt har (punkt 43, sid. 96 och 97) föreslagit riksdagen att till försvarsberedskap vid statens järnvägar för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Utskottet.

Till försvarsberedskap vid statens järnvägar — avseende bland annat anskaffning av flyttbara omformaraggregat m. m. till de elektrifierade järnvägslinjerna samt reparation av avställda ånglok — har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 2,000,000 kronor. För att möjliggöra ett snabbare genomförande av här avsedda beredskapsåtgärder än som förutsattes vid beviljandet av nyssnämnda anslag har riksdagen för ändamålet anvisat ett belopp av 1,700,000 kronor å tilläggsstat för nu löpande budgetår. Med hänsyn härtill torde medelsanvisningen till ifrågavarande

försvarsberedskap för nästa budgetår kunna begränsas till det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 1,000,000 kronor. Även med denna begränsning kommer den sammanlagda medelsanvisningen för budgetåren 1938/39 och 1939/40 att uppgå till 700,000 kronor högre belopp än som förutsattes i den för 1938 års riksdag framlagda planen.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

43:o) **Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, sid. 98) föreslagit riksdagen att såsom dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Ifrågavarande anslag — vilket varit uppfört med 1,000,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1929/30—1932/33, 800,000 kronor för budgetåret 1933/34 och 600,000 kronor för budgetåret 1934/35 samt 500,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1935/36—1937/38 — höjdes för löpande budgetår med 250,000 kronor till 750,000 kronor. Järnvägsstyrelsen förklarar sig emellertid trots denna höjning hava sett sig nödsakad att mer än önskvärt är inskränka här avsedda arbeten. Styrelsen har därför funnit det erforderligt att höja anslaget med ytterligare 250,000 kronor till 1,000,000 kronor.

Förevarande anslag har tillkommit för att erforderliga medel skola finnas tillgängliga för utförande av den mängd av mindre arbeten och anordningar av skilda slag, som för trafikens rationella avveckling alltid påfordras vid ett så stort företag som statens järnvägar eller som där med teknikens utveckling ur driftekonomisk synpunkt äro motiverade och önskvärda. Under erinran härom får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

44:o) **Elektriska lokomotiv.** Kungl. Maj:t har (punkt 45, sid. 99—101) föreslagit riksdagen medgiva, att jämväl den del av det för budgetåret 1938/39 anvisade reservationsanslaget till elektriska lokomotiv, som avsetts för anskaffning av elektriska lokomotiv för loktjänst vid viss enskild järnväg, må användas för anskaffning av elektriska lokomotiv för statens järnvägar.

Från det för nu löpande budgetåret anvisade anslaget å 1,800,000 kronor till elektriska lokomotiv avsågs att bestrida kostnaderna för inköp av dels fyra elektriska lokomotiv för statens järnvägars eget behov, vilka beräkna-

des kosta sammanlagt 900,000 kronor, dels ock ytterligare fyra elektriska lokomotiv, avsedda att utföra loktjänsten å den av Hälsingborg—Landskrona—Eslövs och Landskrona—Eslövs järnvägsaktiebolag ägda linjen Hälsingborg—Teckomatorp—Eslöv, därest elektrifiering av nämnda linje komme till stånd och överenskommelse om samtrafik träffades mellan järnvägsstyrelsen och bolagen. Någon elektrifiering av nämnda bana har emellertid icke kommit till stånd och är ej heller för närvarande aktuell. I anledning härav föreslås nu, att ifrågavarande anslag i sin helhet skall få användas för anskaffning av elektriska lokomotiv för statens järnvägar. Härvid skulle ett belopp av 500,000 kronor tagas i anspråk för på budgetåret 1939/40 fallande utgifter för anskaffning av tre elektriska försökslokomotiv av en större och kraftigare typ än de nuvarande standardloken av D-typ. Avsikten med denna anskaffning är att utprova en loktyp, som dels är särskilt lämpad för tåg-tjänst i Norrland med där förekommande svåra stignings- och krökningsförhållanden, dels ock inom en skälig kostnad kan användas för snälltågstjänst med högre hastigheter än de nu vid statens järnvägar förekommande. De tre nya försöksloken skulle erhålla en kapacitet av cirka 3,500 hästkrafter. I förhållande till de nuvarande loken med deras cirka 2,000 hästkrafter är denna ökning visserligen en avsevärd förbättring, varav nyttan i all synnerhet framträder på Norrlandslinjerna. I jämförelse med moderna utländska loktyper med dessas kapacitet av ända upp emot 7,000 hästkrafter är dock denna ökning ej så stor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att jämväl den del av det för budgetåret 1938/39 anvisade reservationsanslaget till elektriska lokomotiv, som avsetts för anskaffning av elektriska lokomotiv för loktjänst vid viss enskild järnväg, må användas för anskaffning av elektriska lokomotiv för statens järnvägar.

45:o) **Person- och resgodsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 46, sid. 101—103) föreslagit riksdagen att till person- och resgodsvagnar för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

Det enligt föreliggande förslag för nästa budgetår beräknade beloppet för anskaffning av person- och resgodsvagnar, 6,400,000 kronor, varav hälften avses skola utgå av anslag å riksstaten och hälften av förnyelsefondsmedel, har preliminärt beräknats fördela sig å olika vagnstyper på följande sätt:

	Kronor
4 kombinerade 1, 2 och 3 klass sovvagnar för utlandstrafiken	660,000
3 sittvagnar 2 klass.	360,000
5 » 2 och 3 klass.	500,000
12 » 3 klass.	1,080,000
40 » 3 klass för närtrafik.	3,200,000
15 resgodsvagnar.	600,000

Summa kronor 6,400,000.

Det beräknade medelsbehovet fördelar sig alltså lika mellan person- och resgodsvagnar för långväga trafik samt personvagnar för närtrafik. I den förra delen ansluter sig förslaget till den för budgetåren 1937/38—1941/42 uppgjorda, för 1937 års riksdag framlagda anskaffningsplanen med den senare inträdda ökning av anslagsbehovet om 900,000 kronor, som föranletts av prisstegringar.

Förenämnda femårsplan avsåg även anskaffning för en beräknad kostnad av 6,000,000 kronor av elektromotorvagnar jämte släpvagnar, avsedda att in sättas i lokaltrafiken närmast Stockholm och Göteborg. Det har emellertid efter ytterligare utredning befunnits lämpligare, att det tillskott till förefintligt 3 klass sittutrymme, som åsyftades med den sålunda planerade anskaffningen, beredes genom beställning av lokaltågsvagnar av lätt konstruktion och med stort antal sittplatser per vagn, för vilket ändamål ett belopp av 3,200,000 kronor beräknas bli va erforderligt under nästa budgetår. Järnvägsstyrelsen har ansett sig böra i detta sammanhang särskilt framhålla dels att någon anskaffning av dylika lokaltågsvagnar icke ägt rum under budgetåren 1937/38 och 1938/39, varför nu föreligger visst ackumulerat behov, dels statsbanenätaets fortgående utvidgning genom förvärv av enskilda järnvägar, vid vilka förnyelsen av materielen ofta är mycket eftersatt, dels slutligen tillkomsten av lagen om semester, vilken senare förväntas giva upphov till en väsentlig ökning av resandetrafi ken under sommaren, d. v. s. under den tid, då anspråken å personvagnsutrymme även hittills varit som störst.

Det totala medelsbehovet för anskaffning under närmaste året av person- och resgodsvagnar utgör enligt förevarande framställning 6,400,000 kronor, varav i enlighet med hittills tillämpad finansieringsprincip hälften skulle uppföras å riksstaten för nästa budgetår och återstoden anvisas av förnyelsefundsmedel.

Utskottet.

Utskottet får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må till *person- och resgodsvagnar* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

46:o) **Anläggningar och förslag för automobiltrafik.** Kungl. Maj:t har (punkt 47, sid. 103—105) föreslagit riksdagen att till anläggningar och förslag för automobiltrafik för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 2,900,000 kronor.

Med bifall till förslag, framställt av Kungl. Maj:t i 1935 års statsverksproposition (utgifter för kapitalökning, bil. 3, punkt 33), anvisade riksdagen för budgetåret 1935/36 till anläggningar och förslag för automobiltrafik ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor. För samma ändamål anvisades för budgetåret 1936/37 ett lika stort belopp, medan motsvarande anslag för budgetåren 1937/38 och 1938/39 uppförts med 2,300,000 respektive 2,400,000 kronor. Av sistnämnda två belopp avsågos 300,000 kronor respektive 400,000 kronor för anskaffning av motorfordon för statens järnvägars automobil linjer.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

De skäl, vilka legat till grund för statsmakternas tidigare beslut att bereda medel åt järnvägsstyrelsen för inköp av automobillinjer, torde alltså äga giltighet. Jag vill därför tillstyrka, att anslag för ändamålet anvisas jämväl för nästkommande budgetår i syfte att styrelsen skall bliva i tillfälle att fullfölja den i förevarande hänseende tillämpade kommunikationspolitiken. Denna politik har i stort sett medfört ett gott ekonomiskt resultat för statens järnvägar. För allmänheten hava genom trafikens rationalisering och ökat samarbete mellan järnväg och landsvägstrafik flerstades fördelar vunnits.

Beträffande medelsbehovet torde några mera exakta beräkningar icke kunna förebringas, när förvärven i varje fall måste bliva beroende på förhandlingar och andra omständigheter, vilka icke i förväg kunna med säkerhet bedömas. Med hänsyn till den vunna erfarenheten rörande användningen av hittills anvisade medel har jag emellertid ingen erinran mot styrelsens förslag, att för ändamålet i likhet med vad hittills varit fallet avses ett belopp av 2,000,000 kronor.

Ej heller har jag funnit något att erinra mot att på sätt som skett för de två senaste budgetåren i anslaget inräknas visst belopp, avsett för anskaffning av landsvägsfordon för statens järnvägars automobillinjer. Såsom järnvägsstyrelsen framhållit är det ock erforderligt, att medel beredas för utförande av garage och andra fasta anläggningar, som erfordras för trafikens rationella skötsel. Då järnvägsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nu berörda ändamål icke givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag, att härför avses ett belopp av 900,000 kronor.

För nästa budgetår skulle alltså erfordras ett sammanlagt belopp av 2,900,000 kronor, varav en summa av 900,000 kronor skulle ställas direkt till järnvägsstyrelsens förfogande för nyss berörda ändamål.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om ett anslag till inköp för statens järnvägars räkning av billinjer å 2,900,000 kronor. Av detta belopp skulle till nyanskaffning av rullande materiel samt för garagebyggnader och andra för trafikens rationella skötsel erforderliga fasta anläggningar få tas i anspråk ett belopp av 900,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *anläggningar och förlag för automobiltrafik* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 2,900,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

47:o) **Ny kraftstation i Trollhättan.** Kungl. Maj:t har (punkt 48, sid. 111 och 112) föreslagit riksdagen att till ny kraftstation i Trollhättan för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor.

Riksdagen har å riksstaten för nu löpande budgetår anvisat 500,000 kronor såsom begynnelseanslag för en ny kraftstation i Trollhättan. Byggnadskostnaderna för den nya stationen, med vilken är avsett att utnyttja den ökade vattenmängd, som efter Vänerens reglering kan uttagas vid Trollhättan, uppgå enligt beräkningar, framlagda för 1938 års riksdag, till sam-

manlagt 14 miljoner kronor. Detta belopp beräknas numera av vattenfallsstyrelsen böra fördelas på olika budgetår på följande sätt.

	Kronor.
Budgetåret 1938/39	1,000,000
» 1939/40	3,500,000
» 1940/41	5,500,000
» 1941/42	3,200,000
» 1942/43	800,000
	Summa kronor 14,000,000.

Den av vattenfallsstyrelsen nu föreslagna anslagsfördelningen innebär en ökning av de i den ursprungliga anslagsplanen för budgetåren 1938/39 och 1939/40 beräknade anslagen med sammanlagt 1 miljon kronor, varav hälften hänför sig till budgetåret 1938/39. Härigenom skulle det bli möjligt att bedriva arbetena i sådan takt, att det ena av de två maskinaggregat, som till en början avses skola installeras i den nya kraftstationen, kan sättas i drift redan under hösten 1941. Detta påskyndande av arbetena motiveras med att kraftförbrukningen numera uppnått en nivå som innebär, att statens vattenfallsverks reserver äro tagna i anspråk i betydande omfattning. Utskottet, som i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 15 förordat anvisning av det för löpande budgetår äskade tilläggsanslaget å 500,000 kronor, får nu tillstyrka bifall till den föreslagna ändringen av anslagsplanen även i vad avser medelsanvisningen för nästa budgetår. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *ny kraftstation i Trollhättan* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor.

48:o) **Kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven.** Kungl. Maj:t har (punkt 49, sid. 112—116) föreslagit riksdagen att till kraftsstation vid Stadsforsen i Indalsälven för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

Till utbyggande av Stadsforsen, vilket ingår som ett led i statens vattenfallsverks planemässiga byggnadsprogram, hava hittills anvisats tillhoppa 13,300,000 kronor, därav 2,000,000 kronor å tilläggsstat för nu löpande budgetår. Enligt för 1937 års riksdag framlagd finansieringsplan förutsattes arbetena med utbyggnaden — vilka avsågos skola ske i sådan takt, att anläggningen färdigställdes under år 1940 — komma att draga en sammanlagd kostnad av 19,100,000 kronor. Denna kostnadssumma beräknades av vattenfallsstyrelsen vid dess framställning om anslag för ändamålet för innevarande budgetår komma att på grund av inträffade prisstegringar samt viss utvidgning av den för anläggningen uppgjorda arbetsplanen överskridas med (2,700,000 + 220,000 =) 2,920,000 kronor. Härtill komma, enligt vad styrelsen nu meddelar, ytterligare 780,000 kronor för utökning av den elektriska utrustningen i anledning av den ökade effektleverans från Porjus till

Stadsforsen, som möjliggöres genom tillkomsten av det under punkt 50 i detta utlåtande omförmälda åttonde maskinaggregatet vid Porjus kraftstation. Anläggningskostnaden skulle alltså komma att belöpa sig till sammanlagt 22,800,000 kronor. Härei ingå dock icke de 625,000 kronor, som styrelsen för utförande av bombskyddstak över kraftstationen medgivits rätt att disponera av till styrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till statens vattenfallsverks förnyelsefond.

Utskottet. Kraftstationen vid Stadsforsen, till vilken hittills anvisats tillhoppa 13,300,000 kronor, därav 2,000,000 kronor å tilläggsstat för nu löpande budgetår, beräknas numera komma att draga en sammanlagd kostnad av 22,800,000 kronor, vartill komma ytterligare 625,000 kronor, som styrelsen för utförande av bombskyddstak över kraftstationen medgivits rätt att disponera av till styrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till statens vattenfallsverks förnyelsefond. För att arbetena å kraftstationen i enlighet med vad som förutsattes i den för 1937 års riksdag framlagda finansieringsplanen skola kunna slutföras under år 1940 erfordras för nästa budgetår ett anslag å 8,000,000 kronor.

Utskottet får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må till *kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

49:o) **Påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva.** Kungl. Maj:t har (punkt 50, sid. 116 och 117) föreslagit riksdagen att till påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,450,000 kronor.

Ifrågavarande byggnadsföretag, till vilket hittills anvisats sammanlagt 1,750,000 kronor, därav 1,150,000 kronor å riksstaten för innevarande budgetår, avser att genom påbyggnad av de vid Suorvajaures två utloppsgrenar uppförda regleringsdammarna öka vattentillgången vid Porjus kraftverk så, att nuvarande utbyggnad därstädes skall kunna belastas året runt även under vattenfattiga år. För fortsättande av arbetena i enlighet med år 1938 för riksdagen framlagd arbetsplan begäres nu ett anslag å 1,450,000 kronor. Då arbetena kostnadsberäknats till 4,200,000 kronor, erfordras alltså för deras slutförande ytterligare 1,000,000 kronor, vilket belopp avses skola anvisas å riksstaten för budgetåret 1940/41.

Utskottet. Ifrågavarande påbyggnadsarbeten torde böra fullföljas i den takt, som förutsattes vid beviljande av anslag för ändamålet å riksstaten för innevarande budgetår. Utskottet tillstyrker därför, att medel till arbetenas fortsättande anvisas med av Kungl. Maj:t äskat belopp, samt hemställer förty,

att riksdagen må till *påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,450,000 kronor.

50:o) **Ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 51, sid. 118—120) föreslagit riksdagen att till ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

Med hänsyn till att kraftbehovet för statsblocket i sin helhet är i hög grad koncentrerat till förvintern och därefter successivt minskas, är det ekonomiskt fördelaktigt, därest den reglerade lågvattenmängden vid Porjus, som efter avslutandet av de nu pågående dammbyggnadsarbetena vid Suorva kan beräknas komma att uppgå till 190 kubikmeter per sekund, kan i huvudsak uttagas under nämnda årstid. De nu befintliga maskinaggregaten i Porjus kraftstation kunna emellertid icke, även om de drivas fullbelastade, tillgodogöra sig den reglerade vattentillgången under kortare tid än från november till slutet av maj. För att kunna koncentrera utnyttjandet av vattentillgången till den ekonomiskt mest gynnsamma tiden måste därför en utökning av maskininstallationens kapacitet äga rum. Detta har vattenfallsstyrelsen funnit lämpligen kunna ske genom installation av ett åttonde maskinaggregat för en effekt av 25,000 kW. Kostnaden härför skulle enligt styrelsens beräkningar uppgå till 3,050,000 kronor, varav 1,600,000 nu skulle anvisas.

Förslaget om insättning av ännu ett aggregat i Porjus kraftstation har närmast tillkommit för att möjliggöra en bättre krafthushållning med de ökade energitillgångar, som uppkomma genom påbyggnaden av dammen vid Suorva. Ifrågavarande utvidgning ingår som ett led i vattenfallsstyrelsens utbyggnadsprogram, och utskottet tillstyrker densamma. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

51:o) **Kraftstation vid Torpshammar.** Kungl. Maj:t har (punkt 52, sid. 120—122) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Torpshammar för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

För påbörjande av arbetena å den planerade kraftstationen vid Torpshammar har för nu löpande budgetår anvisats ett anslag å 300,000 kronor. De förberedande arbetena för kraftstationsanläggningen hava nu fortskridit så långt, att utsprängningen av de schakt, som erfordras för borttransport av sprängsten vid utförandet av den nära 5 km långa avloppstunneln, kan igångsättas. För nämnda schakt, vilka äro avsedda att till större delen utföras under nuvarande och kommande budgetår och för de övriga arbeten — innefattande bl. a. uppförande av bostäder och verkstad m. m. — som avses skola utföras under samma tid, skulle för nästa budgetår erfordras ett anslag å 1 miljon kronor.

Utskottet. Anslag torde böra ställas till förfogande för arbetets bedrivande enligt den sålunda uppgjorda planen. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:t:s förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *kraftstation vid Torpshammar* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

52:o) **Reglering av Holmsjön i Ljungans vattensystem.** Kungl. Maj:t har (punkt 53, sid. 122 och 123) föreslagit riksdagen att till reglering av Holmsjön i Ljungans vattensystem för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:t:s i proposition nr 289 framställda förslag bemyndigade 1937 års riksdag Kungl. Maj:t att godkänna vid propositionen fogat avtal angående förvärv av vattenrätt i Gimån och Ljungan m. m. samt anvisade ett anslag å 4,300,000 kronor till bestridande av köpeskillingen. Jämlikt nämnda avtal skola kronan och säljaren samarbeta för genomförande av årsreglering av vattenavrinningen i Gimån genom inrättande och utnyttjande av regleringsmagasin såväl i Holmsjön och Leringen som i ovanför liggande sjöar. Kostnaderna för regleringens genomförande ävensom årskostnaderna för drift och underhåll m. m. skola betalas av kronan till 85 procent och av säljaren till 15 procent.

Sedan 1938 års riksdag anvisat ett belopp av 400,000 kronor till påbörjande av Holmsjöns reglering, framläggas nu förslag om beviljande av slutanslag till detta regleringsföretag med 500,000 kronor, vilket anslagsäskande jämfört med de för 1938 års riksdag framlagda kostnadsberäkningarna innebär en kostnadsstegring med 50,000 kronor. Denna stegring motsvarar beräknad merkostnad för ifrågasatt sänkning av nedre dämningsskärningen med en meter, varigenom skulle erhållas en ekonomiskt fördelaktig ökning av magasinets storleken.

Utskottet. Utskottet, som funnit den föreslagna utvidgningen av arbetsplanen för ifrågasatt regleringsföretag vara av beskaffenhet att böra godkännas, tillstyrker, att anslag till regleringsföretagets slutförande anvisas med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *reglering av Holmsjön i Ljungans vattensystem* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

53:o) **Reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, sid. 123 och 124) föreslagit riksdagen att till reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 825,000 kronor.

Vattenfallsstyrelsen har i enlighet med medgivanden av riksdagen träffat avtal angående deltagande från kronans sida i regleringen av de i Indals-

älvens sjösystem ingående sjöarna Torrön och Storsjön. Enligt dessa avtal är delägare i regleringsföretag skyldig att, allteftersom han bebygger strömfäll, bidra till kostnaderna för företaget med så stor del, som svarar mot förhållandet mellan av delägaren utbyggd fallhöjd och summan av de av samtliga delägare vid varje tillfälle utbyggda fallhöjderna. Detta innebär sålunda även, att ägare av bebyggda fall skola förskottera på outbyggda fall belöpande kostnader. Dessa kostnader skola emellertid återbetalas allteftersom nya utbyggnader komma till stånd.

För statens del inträder betalningsskyldighet med avseende å ifrågavarande regleringsföretag i ock med att Stadsforsens kraftstation i enlighet med föreliggande arbetsplan delvis tages i bruk under innevarande år. Till fullgörande av denna betalningsskyldighet har anvisats ett anslag av 350,000 kronor å riksstaten för nu löpande budgetår. De under nästa budgetår för ändamålet erforderliga medlen beräknas till 825,000 kronor, vilket belopp nu föreslås skola anvisas.

Genom det nu äskade anslaget avses endast att bereda medel för fullgörande av förpliktelser, för vilka vattenfallsstyrelsen med statsmakternas godkännande redan bundit sig. Under erinran härom får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 825,000 kronor.

54:o) **Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55, sid. 124—126), som avser anvisande av samma belopp som för innevarande budgetår beviljats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

55:o) **Stamlinjesystem Porjus—Västerås m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 56, sid. 126—131) föreslagit riksdagen att till stamlinjesystem Porjus—Västerås m. m. för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 4,946,000 kronor.

Ifrågavarande cirka 105 mil långa stamlinje Porjus—Stadsforsen (vid Indalsälven) — Västerås, varest en ångkraftcentral utgör sammanknytningspunkt för huvudledningarna Trollhättan—Motala—Älvkarleby, är främst avsedd som en huvudled för den statliga kraftöverföringen söderut till vattenfallsstyrelsens mellansvenska centralblock.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Stamlinjeöverföringen från Porjus till Stadsforsen har nu i sin helhet varit i bruk under år 1938 och visat sig fungera tillfredsställande. Linjen mel-

lan Bollstabruk och Stadsforsen samt transformatorstationerna vid nämnda platser hava också färdigställt. Av 220 kV-systemet Stadsforsen—Västerås har sektionen Stadsforsen—Ånge färdigställt i början av år 1938. Vattenfallsstyrelsen meddelar nu, att det befunnits fördelaktigt att öka storleken av 220 kV-transformatorerna i Stadsforsen och Västerås med 20 %, vilket emellertid medfört en kostnadsökning av sammanlagt 150,000 kronor. Totala kostnaden för stamlinjesystemet skulle alltså nu kunna beräknas till 21,241,000 kronor. Vattenfallsstyrelsen förutsätter emellertid därvid, att vissa av styrelsen närmare angivna kostnadsökningar finge avföras på driftutgifternas konto. Dessa kostnadsökningar sammanhånga med vissa forceeringsarbeten. Sålunda hava arbetena å linjen Stadsforsen—Ånge med hänsyn till den knappa krafttillgången forcerats i hög grad, vilket medfört högre byggnads- och materialkostnader, sammanlagt uppgående till 425,000 kronor, av vilket belopp 125,000 kronor av vattenfallsstyrelsen redan påförts driftutgifterna för år 1937, medan resten enligt styrelsens förslag skulle ingå i verkets driftkostnader för år 1938. Styrelsen räknar dessutom med, att vissa till 150,000 kronor uppgående kostnadsökningar för forcering av byggnadsarbetena på linjen Horndal—Västerås skulle påföras driftutgifterna för år 1939. Inalles skulle sålunda 575,000 kronor av stamlinjens kostnader avföras såsom driftutgifter.

En sådan åtgärd synes mig icke tillräckligt motiverad. Det torde i och för sig visserligen icke kunna bestridas, att stamlinjen skulle kunnat byggas utan förut angivna kostnadsökningar, om icke den knappa krafttillgången ansetts motivera ifrågavarande forcering. Emellertid torde jämväl det förhållandet, att på grund av den ringa krafttillgången hela det stora arbetet måst utföras under en tämligen utpräglad högkonjunktur med därav föranledda högre priser på såväl material som arbetskraft, hava framkallat ökade kostnader. De kostnadsökningar, som härav uppkommit, hava emellertid betraktats som kapitalinvestering. Det synes mig icke vara en lämplig ordning att avföra en viss mer eller mindre godtyckligt utvald del av anläggningens kostnaden som driftutgift. Därest vissa kapitalinvesteringar anses böra omedelbart avskrivas, synes detta i stället böra i vanlig ordning ske över riksstaten eller genom en ökad avsättning till förnyelsefonden. I anslutning härtill anser jag, att förenämnda belopp av 575,000 kronor bör såsom kapitalökningsmedel anvisas i vanlig ordning, och att det av vattenfallsstyrelsen begärda anslaget uppräknas till $(4,371,000 + 575,000)$ 4,946,000 kronor.

I övrigt har vattenfallsstyrelsens framställning icke givit mig anledning till erinran. Det nu ifrågavarande anslaget är avsett att vara slutanslag, och anläggningen i sin helhet är beräknad att kunna tagas i bruk under år 1940.

Utskottet.

Anslag för stamlinjearbetenas fullbordan synes nu böra anvisas. Det härför erforderliga beloppet har av vattenfallsstyrelsen beräknats till 4,371,000 kronor men av departementschefen till 4,946,000 kronor. Skillnaden, 575,000 kronor, består av merkostnader för arbetenas forcering, vilken forcering motiverats som en åtgärd för att möta en eventuell kraftbrist. Dessa merkostnader har vattenfallsstyrelsen ansett kunnat påföras driftutgifterna.

Utskottet har ej velat motsätta sig departementschefens förslag att denna merkostnad å 575,000 kronor i stället inräknas i riksstatsanslaget. Utskottet förutsätter dock därvid, att detta belopp på lämpligt sätt avskrives, så att ej beloppet kommer att framdeles belasta anläggningen som ett i denna nedlagt räntepliktigt kapital.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *stamlinjesystem Porjus—Västerås m.* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 4,946,000 kronor.

56:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 57, sid. 131—137) föreslagit riksdagen att till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 8,700,000 kronor.

Kapitalbehovet för hithörande ändamål har beräknats till sammanlagt 8,700,000 kronor, fördelade på olika arbeten enligt följande av styrelsen uppgjorda sammanställning:

	Kronor.
Reservtransformator, 20,000 kVA, 132/44 kV för stamlinjestationen i Bollstabruk inkl. ställverk	250,000
Kraftledning Stadsforsen—Bispgården—Östersund—Hissmoforsen jämte transformatorstationer i Bispgården, Östersund och Hissmoforsen, utöver för budgetåren 1937/38 och 1938/39 beviljade anslag om sammanlagt 2,300,000 kronor, dels enligt tidigare kostnadsberäkningar erforderligt slutanslag	350,000
dels ökat anslag för linjens utförande med 120 kvmm kopparledning i stället för stålaluminiumlina, motsvarande 70 kvmm koppar, samt för höjning av transformatoreffekten i Hissmofors från 12,000 till 20,000 kVA	365,000
Reservtransformator, 5,000 kVA, enfasig, jämte ställverk för den för järnvägsdriften anordnade stamlinjestationen i Ånge för 220/6.6 kV	98,000
Ny stamlinje- och kopplingsstation i Västerås vid Finnsletten för 220 och 77 kV med två nya 220 kV transformatorer för vardera 60,000 kVA. Totalkostnaden beräknas till 2,545,000 kronor. I anslaget för stamlinjen Porjus—Västerås har för ändamålet tidigare upptagits 765,000 kronor, varjämte av det i annat sammanhang begärda tillägget på detta anslag av 150,000 kronor 70,000 kronor avse stationen vid Finnsletten, för vilken station alltså disponeras sammanlagt 835,000 kronor. Av anslaget för allmänna distributionsanläggningar erfordras alltså 1,710,000 kronor, varav på budgetåret 1939/40	1,200,000
Förbindelseledning för 77 kV mellan Finnsletten kopplingsstation och Västerås ångkraftverk samt ombyggnad av befintlig 77 kV linje, totalkostnad 227,000 kronor. Härav böra 127,000 kronor bestridas med drift- och förnyelsemedel, varför som nytt anslag erfordras	100,000
Ny stamlinje Moholm—Skövde—Falköping för 132 kV, 120 kvmm koppar. Totalkostnaden beräknas till 760,000 kronor. Härav täckes 450,000 kronor av anslag, som beviljats för budgetåret 1937/38 för en linje med samma sträckning, utförd för 55 kV och 70 kvmm koppar, vilken linje ännu icke byggts. För höjning av spänningen från 55 till 132 kV och ledningsarean från 70 till 120 kvmm koppar erfordras ett ökat anslag av	310,000

	Kronor.
Utvidgning av stamlinjestationen i Moholm, ny stamlinjestation i Skövde med transformator, 20,000 kVA, 132/55 kV, ny stamlinjestation i Falköping med två mobila transformatorer för järnvägsdriften för vardera 10,000 kVA, 132/6.6 kV, och en stationär transformator för den allmänna distributionen, 10,000 kVA, 132/22 kV. Totala kostnaden beräknas till 1,530,000 kronor, varav 100,000 kronor böra täckas med förnyelse- och driftmedel. Av anslagsmedel erfordras alltså 1,430,000 kronor, varav under budgetåret 1939/40	1,000,000
Ny stamlinje Trollhättan—Falköping för 132 kV, 120 kvmm koppar, inkl. utledning i Trollhättan, 1,060,000 kronor, varav för budgetåret 1939/40	200,000
Ny stamlinje Nässjö—Jönköping för 132 kV, 120 kvmm koppar, tills vidare isolerad för 77 kV, 470,000 kronor, varav för budgetåret 1939/40	100,000
Komplettering av transformatorstationen i Nässjö och ny transformatorstation i Jönköping för tills vidare 77 kV med transformator 15,000 kVA, 335,000 kronor, varav på budgetåret 1939/40	100,000
Komplettering av selektiv- och överspänningsskydden på befintliga 132 kV system	200,000
Kraftledning Trollhättan—Uddevalla för 55kV med avgreningsledning fram till omformarestationen samt transformatoranläggning för 7,000 kVA, utöver tidigare beviljade anslag för budgetåren 1937/38 och 1938/39 om sammanlagt 350,000 kronor, dels slutanslag enligt tidigare kostnadsberäkningar	70,000
dels ökat anslag för avgreningsledningens utförande med dubbel jordkabelledning i stället för enkel luftledning och transformatoranläggningens komplettering med reservaggregat, som överflyttas från annan distributionsanläggning	165,000
Transformator- och omformarestationer i Mellerud och Nygård för Bergslagsbanans elektrifiering, slutanslag utöver tidigare för budgetåren 1937/38 och 1938/39 beviljade anslag om sammanlagt 3,100,000 kronor	350,000
Komplettering av selektiv- och överspänningsskydden i nuvarande sekundärstationer och kraftstationer	950,000
Diverse utvidgningar och förstärkningar av stam- och primär- linjer	300,000
Diverse utvidgningar och förstärkningar av stam- och sekundär- stationer	500,000
Bygde- och ortsanläggningar	
vid Trollhätte Kraftverk	600,000
» Älvkarleby Kraftverk	600,000
» Motala Kraftverk	100,000
» Norrländska Kraftverken	100,000
Diverse och oförutsett	692,000
Summa kronor	8,700,000.

Utskottet.

Till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk har riksdagen anvisat för de fyra budgetåren 1935/36—1938/39 respektive 3,400,000 kronor, 6,000,000 kronor, 6,775,000 kronor och 9,000,000 kronor. Att anslagsbehoven sålunda efter hand rätt kraftigt växt,

beror — förutom på den fortgående järnvägselektrifieringen — på den ökade kraftavsättningen, som medfört att distributionsanläggningarna på många håll utsatts för överbelastning med därav följande överföringssvårigheter och överföringsförluster. Ökade krav på utvidgnings-, förstärknings- och moderniseringsarbeten hava i samband därmed uppkommit.

Vad angår den nu framlagda anslagsberäkningen har utskottet ej ansett sig kunna förorda någon begränsning av de däri framlagda posterna eller någon nedsättning i det äskade anslagsbeloppet 8,700,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 8,700,000 kronor.

Stockholm den 17 februari 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar *Nilsson* i Malmö, *Andersson* i Fältenborg, *Pauli*, *Andrén*, *Lindström*, *Nilsson* i Fredriksfält, *Magnusson* i Kalmar, *Bäcklund*, *von Heland*, *Andersson* i Rixö, *Nisser* och *Domö*; samt

från a n d r a kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Svensson* i Grönvik, *Eriksson* i Stockholm, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Isacsson*, *Weijne*, *Lundberg*, *Bergvall* och *Hansson* i Rubbestad.

Reservation

beträffande punkt 31:o) (dubbelspår) av herr *Lundberg*.